

روژنه

دکتر ظریف ودیپلماسی علمی

مهدی زارع*

● تابستان سال ۱۳۹۲ وقتی وزارت امور خارجه از سوی دکتر روحانی به دکتر محمدجواد ظریف سپرده شد، من تازه خواندن کتاب «آقای سفیر» را تمام کرده بودم که شرح زندگی این دیپلمات کارکشته ایران بود. ما زلزله‌شناسان در علم و در جامعه علمی خود مرز نداریم؛ چراکه داده‌ها و اطلاعات لزرهای زمین به صورت شبکه لرزه‌نگاری در جهان ثبت می‌شود و مثلا وقتی زلزله ۹/۴/۸/۲۱ سریل دهاب رخ داد، داده‌های آن از تهران تا توکیو، لس آنجلس، مسکو، بغداد و دهلی‌نو، همه‌جا ثبت شد و داده‌های زلزله از سوی همه این مراکز به اشتراک گذاشته شد. با تصویب شش قطع‌نامه شورای امنیت سازمان ملل برای تحریم ایران (ذیل بند هفت منشور ملل متحد) تا سال ۱۳۹۲ به‌تدریج همکاری‌های علمی و بین‌المللی محدود و در نهایت در بعضی حوزه‌ها در حال متوقف‌شدن بود. بسیاری از همکاری‌های علمی نه‌الزما به دلیل تحریم‌ها، بلکه به خاطر فضای منفی ناشی از تحریم‌ها، با ایران یا قطع شده بود یا بسیار محدود. با آمدن دکتر ظریف و توافق اولیه هسته‌ای در ژنو در آذر ۱۳۹۲ تا نهاییشدن توافق هسته‌ای (برجام) در ۲۳ تیر ۱۳۹۵ که ماراتن مذاکرات هسته‌ای با هدایت دکتر ظریف به پیش می‌رفت، می‌شد دید گام به گام رخ ارتباطات علمی بین‌المللی آب می‌شود. کشور همچنان درگیر مشکلات اقتصادی بود و هست، ولی مهم آن بود که وقتی کار به کاردان سپرده می‌شود، فضای منفی به‌تدریج کنار می‌رود. وقتی در کاتالوگ دانشگاه دنور کلرادو (رجایی که دکتر ظریف در آن دکتری خود را در سال ۱۳۶۷/۱۳۶۸ به پایان رساند) در سال ۲۰۱۴ از دکتر ظریف به‌عنوان یکی از چند نفر فارغ‌التحصیل برجسته یاد می‌کنند، می‌شود فهمید که دولتمردان هم‌وطن من نیز می‌توانند از افراد برجسته‌ای باشند که جامعه آکادمیک بین‌المللی، هم تلاش و هم افتخار می‌کنند تا او را به خود نسبت دهند. از همان سال ۹۲ می‌دیدم که بسرم تحت تأثیر شخصیت دکتر ظریف، می‌گوید من هم می‌خواهم علوم سیاسی و روابط بین‌الملل بخوانم و خواندن کتاب‌های مرتبط با تاریخ و سیاست در جهان را از همان زمان با اشتیاق شروع کرد. وقتی خبر آمد که دکتر ظریف در دور آخر مذاکرات هسته‌ای در وین، به طرف اروپایی گفته «هرگز یک ایرانی را تهدید نکن» می‌دیدم که فرزندالم چطور احساس غرور می‌کنند. در سال‌های ۲۰۱۵ تا ۲۰۱۷ که مشغول تکمیل مطالعات و تز دوم خود درباره خطر زلزله در منطقه خاورمیانه در دانشگاه استراسبورگ بودم، از استاد الجزایری‌تبار دانشگاه پروفیسور مصطفی مقراوی، می‌شنیدم که می‌گفت ما الجزایری‌ها به مهارت در دیپلماسی معروفیم، ولی در سال‌های اخیر این دکتر ظریف طوری کار دیپلماسی مملکت شما را به‌ویژه در برابر قدرت‌های غربی با موفقیت پیش برده که تحسین نخبگان الجزایر را هم برانگیخته است. دکتر ظریف چهره ملی و بین‌المللی ایران است. به لحاظ تاریخ حدود ۱۵۰ ساله دوران وزارت امور خارجه در ایران، نام او به‌عنوان وزیر کاردان، از درخشان‌ترین‌هاست. در کاردانی و درایت در عرصه دیپلماسی و دفاع از منافع ملی ایران، نام و نقش دکتر ظریف، یادآور نقش بزرگانی مانند میرزا تقی‌خان امیرکبیر و زنده‌باد دکتر محمد مصدق است. ملت ایران نام دکتر ظریف را به‌عنوان کسی به خاطر خواهند سپرد که شجاعانه و مدبرانه از منافع ملی ایران دفاع کرده و به جایگاه وزیر امور خارجه اعتبار بخشید.

«استاد پژوهشگاه زلزله و عضو فرهنگستان علوم ایران»

ادامه از صفحه ۲

وقتی توانایی‌های ظریف راه‌گشا نیست

اکنون که به‌صورتی مختصر و تیتروار دریافتیم شخصیت دکتر محمدجواد ظریف از چه مؤلفه‌هایی تشکیل شده است، می‌توانیم نگاهی دقیق‌تر به علت استعفاى او بیندازیم. با توجه به آنچه بیان شد، وزیر خارجه ایران فردی نیست که تحت‌تأثیر هیجاناتش واقع شود، شجاعت بیان نظرانش را در جلسات خصوصی و عمومی دارد، مبنای کارش گفت‌وگو و حرکتش به سوی اهداف ازپیش‌تعین‌شده‌اش برمبنای این ابزار است و در نهایت به دلیل وظیفه‌گرایی بالایش میل به پوشیدن لباس عافیت ندارد و برخلاف نظرات نفرت‌آمیز مخالفانش، این شاخص به او اجازه نمی‌دهد از هوایمای خود در حال نشیب دولت به بیرون بپرد و خود را نجات داده و از پاسخ‌گویی فرار کند. این مخالفان در خلوت خود خوب می‌دانند که اگر دکتر ظریف اهل چنین فرارهایی بود، فرصت‌های بسیار بهتری را داشت که به‌عنوان قهرمان ملی به‌سوی عافیت خوش برود.پس چرا دکتر ظریف استعفا داده است؟ پاسخ در پاراگراف بالا مستتر است. دیپلمات برجسته تاریخ معاصر ایران راه روشنی به آینده نمی‌بیند. آینده برای او مبهم شده و در نظرگاه او اهداف ازپیش‌تعین‌شده‌اش برای حفظ کيان و منافع ملی ایران به خطر افتاده است. گفت‌وگو به‌منابه تنها ابزاری که در تمامی این سال‌ها به خوبی از آن استفاده کرده، جابوگوی شرایط فعلی سیاست در ایران نیست و او دستش خالی شده و چنان‌که خود گفته، ناتوان. ناتوانی ظریف به‌دلیل ویژگی‌های شخصیتی او امری بسیار مهم‌تر از استعفاى اوست. ناتوانی ظریف یعنی پایان دیپلماسی و گفت‌وگو و مذاکره برای حل مشکلات کشور و آغاز راهی جدید که نیاز به ویژگی‌های شخصیتی دیگری دارد غیر از آنچه وزیر خارجه مستعفی داشت.

شرق: استعفاى اینستاگرامی دوشنبه‌شب ظریف علاوه بر شوک و بهت اولیه، واکنش‌های داخلی و خارجی زیادی را برانگیخت. علاوه بر مقامات دولتی و مجلس، وزیر خارجه آمریکا، نخست‌وزیر رژیم صهیونیستی و رسانه‌های غربی نیز به این موضوع واکنش نشان دادند. همچنین خبر رسید که معاون سیاسی وزیر خارجه زودتر از موعد مقرر از سفر عراق برگشته است که تکذیب شد. به گزارش ایسنا، علیراده‌طباطبایی، معاون سفارت ایران در بغداد گفت که عباس عراقچی پس از پایان دیدارهای خود طبق برنامه‌ریزی‌های انجام‌شده عصر سه‌شنبه عازم تهران شد.

محمدجواد آذری‌جهرمی، وزیر ارتباطات، در تویتی با انتشار عکس خود با محمدجواد ظریف نوشت: «نشین برادر، پاشو بایست جواد جان! مردم نگرانند». معصومه ابتکار نیز در تویتی خطاب به ظریف نوشت: «لحظه‌لحظه این ماه‌ها و هفته‌ها و این روزها دکتر ظریف از طرف افراطیون داخلی و خارجی مورد بی‌رحمانه‌ترین حملات، تهمت‌ها و تخریب‌ها بود و دوستان همیشه گفتند طاقت بیار رفیق، برای عزت و سربلندی ایران، طاقت بیاار...». حسام‌الدین آشنا، مشاور رئیس‌جمهوری، در واکنش به استعفاى محمدجواد ظریف، در حساب کاربری خود در تویتز نوشت: «امان از ناهماهنگی‌ها!». عزت‌الله ضرغامی، رئیس اسبق صدا و سیما نیز در تویتی نوشت: «ظریف رکورددار تعریف و تمجید و تحسین از سوی رهبر انقلاب است. یک ناهماهنگی قابل درک نباید او را به اینجا بکشاند. ظریف باید برگردد و نگذارد شیرینی این دیدار تاریخی در کام‌ها تلخ شود. دوقطبی‌شدن استعفا مغایر منافع ملی است».

رضا نصیری، حقوق‌دان برجسته بین‌الملل هم در تویتز نوشت: «اگر دشمنان ایران میلیارد‌ها دلار سرمایه برای ترویج ایران‌هراسی داشتند، اگر هزاران لایست در پایتخت‌های غرب برای فرستادن ایران به شورای امنیت داشتند، اگر هزاران رسانه و مؤسسه ارتباط عمومی برای امنیت‌سازی کشور داشتند، مردم ایران جواد ظریف را داشتند و کفایت می‌کرد. از ظریف دلجویی کنید!». عباس عبدی نیز با اشاره به استعفاى ظریف به نامه‌نیوز گفت: «استعفاى ظریف کار خوبی بود. هرچند برخاسته از احساس بود. در واقع این تصمیم پاسخ به مجموعه رفتاری بود که شخصیت او را نادیده می‌گرفت و به حد تحقیرکردن رسیده بود. در ایران وقتی مسئله‌ای شخصیت افراد را هدف قرار می‌دهد، افراد بهتر تصمیم می‌گیرند، اما باز هم خوب است کاجی به از هیچی».

جایگزینی در حد ظریف نداریم

نایبرئیس دوم مجلس هم در حاشیه جلسه علنی در واکنش به استعفاى وزیر خارجه، گفت: «به‌طورکلی آن مقدار که اطلاع دارم، دلیل اصلی دخالت‌هایی است که از طرف نهادهای غیرمسنول در سیاست خارجی کشور انجام می‌شود».

علی مطهری افزود: «جایگزینی در حد ظریف نداریم. شخص رئیس‌جمهور باید از ابتدا اقتدار بیشتری می‌داشت و اجازه دخالت را در سیاست خارجه نمی‌داد؛ البته الان هم یک مقدار دیر شده است، ولی رئیس‌جمهور مجری اساسی است و باید از حقوق وزارت خارجه دفاع کند».

او افزود: «وزارت خارجه طبق قانون اساسی متولی سیاست خارجی است؛ ولی استقلال کافی ندارد. طبیعی است که ایشان احساس می‌کند موانعی پیش‌رویش است و نمی‌تواند کار خود را انجام دهد. احتمالا به این دلیل است که استعفا داده، ولی توضیح بیشتر دراین‌باره باید توسط خود ایشان داده شود». رئیس فراکسیون امید نیز در نشست شورای مرکزی فراکسیون امید مجلس با کلیه‌ا از تلاش عده‌ای برای تضعیف اقتدار وزیر خارجه، گفت: «کسانی که به‌دنبال کاهش اقتدار آقای دکتر ظریف هستند، خواسته یا ناخواسته جایگاه کشورمان را در عرصه بین‌الملل تضعیف می‌کنند». محمدرضا عارف با بیان اینکه ظریف مدیری امین و پرتلاش و متخصص است، تأکید کرد: «متأسفانه از ابتدای پیروزی انقلاب اسلامی ایران برخی موازی‌کاری‌ها لطماتی جدی به روند پیشرفت و توسعه کشور زده است، به‌خصوص در عرصه سیاست خارجی که باید به‌جد از هرگونه اقدامی که تلقی موازی‌کاری را در اذهان ایجاد می‌کند، پرهیز کرد».

روح‌الله حسینیان: خوشحالم

برخی نیز از استعفاى محمدجواد ظریف خوشحال شدند. حمید رسایی، نماینده پیشین مجلس با اظهار خوشحالی از استعفاى ظریف در صفحه اینستاگرام خود نوشت: «ظریف در صفحه رسمی اینستاگرام خود که تیک آبی دارد، خبر استعفایش را اعلام کرد. کسی که از دوره دبیرستان تا سال‌های پایانی دولت دهم در آمریکا زندگی کرده، بعد از تحمیل توافق‌نامه‌های ننگین از جمله توافق برجام و درحالی‌که از تحمیل FATF، CFT، FATF و پارمو ناامید شده است، هم‌زمان با سفر محور مقاومت (بشار اسد) به ایران از سمت خود استعفا داد».

وحید یامین‌پور، مجری تلویزیون و فعال رسانه‌ای اصولگرا، در اینستاگرام خود با انتشار عکسی از ظریف و این متن که «از هوایمای در حال سقوط بیرون‌پریدن اسمش شجاعت نیست، چتریار قهرمان!...»، نوشت: «... جناب ظریف! شجاعت، مسئولیت‌کاره‌ایت را بپذیر. تو به خیلی از سوالات باید جواب بدهی». روح‌الله حسینیان، عضو سابق جبهه پایداری، هم با بیان اینکه تصور نمی‌کنم ظریف در اعتراض به سفر بشار اسد استعفا داده باشد، گفت: «برخلاف آمریکایی‌ها ما از استعفاى ظریف خوشحالم».

حسین الله‌کرم، رئیس شورای هماهنگی حزب‌الله، نیز به نامه‌نیوز گفت: «استعفاى آقای ظریف متکی به ایجاد فشار بر مجمع تشخیص مصلحت است تا سی‌اف‌تی و پارمو تصویب شود».

جواد کریمی‌قدوسی، نماینده مردم مشهد در مجلس، نیز در گفت‌وگو با فارس، پخش شیرینی در زمینه استعفاى ظریف را که در تویت یک نماینده آمده بود، تکذیب کرد. او گفت: «از بیان برخی اظهارنظرها

سیاست

واکنش‌های مقامات داخلی و خارجی به استعفاى محمدجواد ظریف

کاسه صبر وزیر لبریز شد

تعجب می‌کنم؛ البته بنده انتقاداتی به وزیر خارجه دارم؛ اما این دلیل نمی‌شود چنین کاری بکنم و اگر روزی هم این کار را بکنم، آن کار را خودم اعلام خواهم کرد». البته خانه ملت نوشت کریمی‌قدوسی ادعا کرده ظریف ۱۳ بار پیش‌ازاین نیز استعفا داده بود و حدود دو ماه پیش نیز ۹ روز خانه‌نشین شد و سر کار نرفت. انتظار داشت روحانی و واعظی به او زنگ بزنند؛ ولی آنها زنگ نزدند؛ چون او در دولت دوازدهم چالش زیادی هم با دولت روحانی داشت.

باشگاه خبرنگاران جوان حتی با را از استعفا فراتر گذاشت و برای ظریف جانشین نیز انتخاب کرد. این خبرگزاری نوشت: «طبق شنیده‌ها در صورت موافقت

امیرعبداللهیان به‌عنوان وزیر انتخاب خواهند شد». «رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی

مجلس هم با اشاره به اینکه ما از گلابه‌های آقای ظریف اطلاع داشتیم، گفت: «مشخصا برخی اختلافات در دولت وجود داشت، منتها آقای ظریف این را می‌دانند که در حوزه سیاست خارجی با تنوع نظرات، مهم آن است که باید تحمل سیاست‌مداران زیاد باشد».

رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس هم با اشاره به اینکه ما از گلابه‌های آقای ظریف اطلاع داشتیم، گفت: «مشخصا برخی اختلافات در دولت وجود داشت، منتها آقای ظریف این را می‌دانند که در حوزه سیاست خارجی با تنوع نظرات، مهم آن است که باید تحمل سیاست‌مداران زیاد باشد».

رئیس کمیسیون امنیت ملی و سیاست خارجی مجلس هم با اشاره به اینکه ما از گلابه‌های آقای ظریف اطلاع داشتیم، گفت: «مشخصا برخی اختلافات در دولت وجود داشت، منتها آقای ظریف این را می‌دانند که در حوزه سیاست خارجی با تنوع نظرات، مهم آن است که باید تحمل سیاست‌مداران زیاد باشد». «رئیس‌جمهوری آمریکا نزدیک است دراین‌باره نوشت: «استعفاى ظریف به‌عنوان عامل محرکه توافق هسته‌ای ایران با قدرت‌های جهانی با واکنش‌های فوری مواجه شد. ظریف یکی از مقامات ارشد دخیل در توافق هسته‌ای جنجالی ایران بود که بعد از پنج‌سال‌ونیم خدمت استعفا داد».

روزنامه انگلیسی گاردین نیز با انتشار مطلبی ضمن بازتاب خبر استعفاى «محمدجواد ظریف»، وزیر امور خارجه کشورمان نوشت: «خروج وزیر امور خارجه از دستگاه دیپلماسی ایران به‌معنای ازدست‌رفتن یک مدافع مهم مذاکرات برای ایران است. اگر استعفاى ظریف پذیرفته شود، میخ بزرگ دیگری به تایتوت عمدتا مهروموم‌شده توافق خواهد بود». شبکه خبری الجزیره نوشت: «این استعفا تشکیلات سیاسی سراسر ایران و مردم این کشور را شوکه کرده است».

است، باید با این موضوع برخورد شود».

نایبرئیس فراکسیون امید مجلس هم با ابراز امیدواری نسبت به ادامه همکاری محمدجواد ظریف با دولت به ایسنا، گفت: «ضروری است به برخی موازی‌کاری‌ها در عرصه دیپلماسی خاتمه داده شود. زیرا وزیر خارجه باید در حوزه مسئولیت خود اختیار کامل داشته و البته در قبال عملکردها نیز پاسخ‌گو باشد».

علیرضا رحیمی، دیگر عضو شورای مرکزی فراکسیون امید نیز در جلسه علنی مجلس، گفت: «مخالفان از استعفاى ظریف ذوق‌مرگ نشوند، نام ظریف هم در تاریخ سیاسی ماندگار خواهد بود».

تایم: مرد خنده‌روی سیاست خارجه ایران می‌رود

پس از استعفاى محمدجواد ظریف، رسانه‌های خارجی نیز به آن واکنش نشان دادند. به گزارش ایرنا، سایت روزنامه اقتصادی بلومبرگ با اشاره به استعفاى ظریف نوشت: «در حقیقت باید گفت استعفاى ظریف به‌معنای قطع یا کاهش مجدد روابط میان ایران با غرب است. در واقع باید گفت وظیفه ظریف در این چند سال ایجاد ارتباط میان غرب و ایران و متقاعدکردن جهان غرب به تغییر نگاه چندین‌ساله آنان از ایران بوده است».

مجله تایم در مقاله‌ای درباره استعفاى ظریف نوشت: «در صورت خروج محمدجواد ظریف از وزارت خارجه ایران، مذاکرات میان تهران و غرب با مشکل همراه خواهد شد و بدون شک وزیر خارجه بعدی ایران دیگر در برابر غرب خنده بر لب نخواهد داشت. ظریف که همیشه از حمایت رهبر ایران برخوردار بود، در روزهای اخیر به‌شدت به تدروها انتقاد کرده و گفته بود که استقلال به‌معنای منزوی‌کردن خود از جهان نیست». سایت فرانس۲۴ هم اعلام استعفاى ظریف از طریق شبکه‌های اجتماعی را شگفت‌آور خواند.

شبکه خبری فاکس‌نیوز که نزدیک به رئیس‌جمهوری آمریکا نزدیک است دراین‌باره نوشت: «استعفاى ظریف به‌عنوان عامل محرکه توافق هسته‌ای ایران با قدرت‌های جهانی با واکنش‌های فوری مواجه شد. ظریف یکی از مقامات ارشد دخیل در توافق هسته‌ای جنجالی ایران بود که بعد از پنج‌سال‌ونیم خدمت استعفا داد».

روزنامه انگلیسی گاردین نیز با انتشار مطلبی ضمن بازتاب خبر استعفاى «محمدجواد ظریف»، وزیر امور خارجه کشورمان نوشت: «خروج وزیر امور خارجه از دستگاه دیپلماسی ایران به‌معنای ازدست‌رفتن یک مدافع مهم مذاکرات برای ایران است. اگر استعفاى ظریف پذیرفته شود، میخ بزرگ دیگری به تایتوت عمدتا مهروموم‌شده توافق خواهد بود». شبکه خبری الجزیره نوشت: «این استعفا تشکیلات سیاسی سراسر ایران و مردم این کشور را شوکه کرده است».

● **تذکر به رانندگان اتوبوس‌های شرکت واحد:** هر روز ساعت شش صبح از خیابان شکوفه سوار اتوبوس‌های بلوار نیک‌نام- میدان هفتم‌تیر می‌شوم، رانندگان این خط مقابل ورزشگاه شیرودی توقف و مسافر پیاده می‌کنند، با اینکه کمی جلوتر ایستگاه اتوبوس است. چرا رانندگان قوانین را نادیده می‌گیرند؟

● **چرا مسئولان به‌روز نیستند؟** بسیاری از کاسب‌های قدیمی و جدید قیمت اجناس‌شان را افزایش می‌دهند و به‌اصطلاح به‌روز هستند، اما مسئولان برخی مراکز قدیمی‌اند و فکرشان هم قدیمی است. به‌راستی چرا مسئولان به‌روز نیستند؟ تاوان پیری و ازکارافتادگی برخی مدیران را مردم باید بدهند. چرا مدیران قدیمی وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و حتی برخی روزنامه‌ها از سوی مسئولان بالادستی کنار گذاشته نمی‌شوند؟ تغییر و تحول ضرورتی اجتناب‌ناپذیر است، عده‌ای چنان به میز و صندلی ریاست دل بسته‌اند که حاضر نیستند به‌طور خودجوش جایشان را به جوانان بدهند. این مسئله باید مورد توجه و رسیدگی قرار گیرد. بی‌توجهی به این موضوع، نادیده‌گرفتن جوانان تحصیل‌کرده و مستعد کشورمان است.

● **چرا شمال؟** چرا بسیاری از مردم تهران به محض تعطیلی به شمال کشور سفر می‌کنند و باعث ترافیک سنگین جاده‌ها می‌شوند. باور کنید ایران فقط شمال نیست. بسیاری از جاهای دیگر هم دیدنی و لذت‌بخش است.

● **پایانه یا پارکینگ خودروهای اسقاطی؟** پایانه اتوبوس‌رانی شهید حقانی به پارکینگ خودروهای اسقاطی تبدیل شده است. آیا خودروهای اسقاطی جایشان در این مکان است؟ از شهردار منطقه ۳ تقاضای رسیدگی داریم.

● **درخواست از شهردار منطقه ۱:** یا شهردار تهران به دربند رفته و از نزدیک سراسیمه‌ی‌ها و سنگلاخ‌ها مشاهده کرده‌اند؟ پیشنهاد می‌شود ایشان یا نماینده‌ای به دربند مراجعه کنند تا بیشتر در جریان رفت‌وآمد سخت کاسبان و مراجعان قرار بگیرند، بلکه برای رفع مشکل رفت‌وآمد چاره‌اندیشی کنند.

● **علی فکری**

لحظه تحویل سال

AZADEH COZIR

سرر سید هوشمند

021 - 88 80 39 24-6

کانال تلگرام: @azadehco
اینستگرام: azadehco
وب سایت: www.azadehco.ir